

V Bruseli 24. novembra 2023
(OR. en)

15658/23

LIMITE

JAI 1517
COPEN 400
RELEX 1346
IPCR 62
COJUR 57

POZNÁMKA

Od:	Predsedníctvo
Komu:	Výbor stálych predstaviteľov/Rada
Č. predch. dok.:	13632/23
Predmet:	Reakcia v oblasti spravodlivosti a boj proti beztrestnosti, pokiaľ ide o zločiny spáchané v súvislosti s útočnou vojnou Ruska voči Ukrajine – aktuálny stav

Delegáciám v prílohe zasielame poznámku predsedníctva k uvedenému predmetu.

**Reakcia v oblasti spravodlivosti a boj proti beztretnosti, pokiaľ ide o zločiny spáchané
v súvislosti s útočnou vojnou Ruska voči Ukrajine – aktuálny stav**

Od začiatku ruskej útočnej vojny proti Ukrajine sa Rade pravidelne poskytuje poznámka o aktuálnom stave, pokiaľ ide o reakciu v oblasti spravodlivosti a boj proti beztretnosti. Predchádzajúca poznámka o aktuálnom stave sa poskytla na zasadnutí Rady SVV 20. októbra (dokument 13632/23). Zdôraznil sa v nej najmä začiatok činnosti Medzinárodného centra pre stíhanie zločinu agresie voči Ukrajine (ICPA) a rozvoj databázy dôkazov najzávažnejších medzinárodných trestných činov (CICED) v Eurojuste, ako aj ministerská konferencia v Rige 11. septembra, konferencia účastníkov registra škôd, ktorá sa konala 12. septembra tiež v Rige, a vývoj legislatívnych nástrojov.

Európska rada na zasadnutí 26. – 27. októbra pripomenula, že Rusko a jeho vedúci predstavitelia musia niesť plnú zodpovednosť za vedenie útočnej vojny proti Ukrajine a za ďalšie najzávažnejšie trestné činy podľa medzinárodného práva. Európska rada vyzvala, aby sa pokračovalo – okrem iného aj v rámci hlavnej skupiny – v úsilí o zriadenie tribunálu na stíhanie trestného činu agresie voči Ukrajine, ktorý by mal čo najširšiu medzinárodnú podporu a legitimitu, ako aj v úsilí o zriadenie budúceho mechanizmu odškodňovania. Európska rada okrem toho vyjadrila podporu práci Medzinárodného trestného súdu a odsúdila pokusy Ruska o oslabenie jeho medzinárodného mandátu a fungovania.

Na účely zasadnutia Rady SVV, ktoré sa uskutoční 4. decembra, by predsedníctvo chcelo upozorniť delegácie na tieto aspekty:

Nadalej rastie podpora činností, ktoré v súvislosti s údajnými najzávažnejšími medzinárodnými trestnými činmi spáchanými na Ukrajine vykonávajú spoločný vyšetrovací tím (JIT) a ICPA, ktoré obe zriadil Eurojust a ktorým Eurojust aj pomáha.

Europol sa 5. októbra pripojil k JIT ako účastník s cieľom poskytovať analytickú a forenznú podporu členom JIT, najmä v oblasti spravodajských informácií z otvorených zdrojov (OSINT). Toto pridruženie predstavuje hmatateľný pokrok pri zabezpečovaní koordinovanej podpory zo strany Eurojustu a Europolu pre vnútroštátne orgány, ktoré vyšetrujú najzávažnejšie medzinárodné trestné činy na Ukrajine. V súlade s nariadením 2022/838 tieto dve agentúry spolupracujú na identifikácii ďalších praktických a dynamických mechanizmov spolupráce.

Od začiatku činnosti ICPA spolupracoval Eurojust s členmi ICPA na vymedzení stratégie trestného stíhania, pričom analyzoval existujúce dôkazy a možné nedostatky. Členovia ICPA sa stretávajú v Eurojuste každý týždeň, aby prediskutovali tieto záležitosti a identifikovali dodatočné potreby podpory vrátane možných budúcich príspevkov expertov.

Po podpísaní memoranda o porozumení so siedmimi vnútroštátnymi orgánmi JIT (Estónsko, Lotyšsko, Litva, Poľsko, Rumunsko, Slovensko a Ukrajina) 3. marca 2023 Spojené štáty oficiálne oznámili, že ICPA poskytnú jeden milión USD. Tento finančný príspevok sa bude poskytovať prostredníctvom rozpočtového nástroja Únie, ktorý poskytol počiatočné financovanie (nástroje zahraničnej politiky). Ide o ďalší krok smerom k internacionalizácii ICPA. Eurojust zároveň pracuje na postupnom zavádzaní CISED, ku ktorému doteraz prispelo 13 krajín vrátane Ukrajiny a USA. Španielske predsedníctvo naďalej nabáda všetky členské štáty, aby prispeli k CISED.

Ďalej sa zintenzívnili činnosti zamerané na budovanie kapacít a odborných znalostí. Sieť pre genocídu uverejnila 19. októbra dokument s názvom „The crime of aggression in the national laws of EU Member States, Genocide Network Observer States and Ukraine“ (Zločin agresie vo vnútroštátnych právnych predpisoch členských štátov EÚ, pozorovacích štátov siete pre genocídu a Ukrajiny). V dokumente sa uvádza prehľad vnútroštátnych vymedzení trestného činu agresie v členských štátoch EÚ, pozorovacích štátoch siete pre genocídu a na Ukrajine a súvisiacich ustanovení o jurisdikcii. To poskytuje užitočné podklady pre prácu ICPA a dopĺňa jej operačné úsilie.

Eurojust a Ukrajina spolupredsediajú pracovnému okruhu pracovnej skupiny pre dialóg v oblasti vnútroštátnych vyšetrovaní, ktorého cieľom je podporiť pochopenie kľúčových výziev v rámci vnútroštátnej vyšetrovacej práce a spoločne identifikovať riešenia na politickej úrovni. Na svojom druhom zasadnutí, ktoré sa konalo 26. októbra, sa v rámci uvedeného pracovného okruhu rokovalo o problémoch vyšetrovaní súvisiacich s dôkazmi, a to v nadväznosti na príspevky príslušných vnútroštátnych orgánov, ktoré sa na tomto pracovnom okruhu zúčastňujú. V tejto súvislosti sa zdôraznili procesné výzvy, najmä prípustnosť dôkazov.

Pokiaľ ide o informácie, ktoré zhromažďujú a uchovávajú organizácie občianskej spoločnosti, o medzinárodných trestných činoch, stále sa zdá, že je ťažké považovať ich za prípustné na vnútroštátnych súdoch, a to z rôznych dôvodov vrátane skutočnosti, že požiadavky prípustnosti dôkazov sa v jednotlivých členských štátoch líšia.

O tejto téme diskutovali zástupcovia súdnych orgánov a 20 organizácií občianskej spoločnosti z Ukrajiny a partnerských krajín na 4. *ad hoc* stretnutí venovanom vojne na Ukrajine, ktoré 9. novembra zorganizovala Európska sieť pre vyšetrovanie a stíhanie genocídy, zločinov proti ľudskosti a vojnových zločinov („sieť pre genocídu“). Diskusie na stretnutí sa zamerali na úlohu organizácií občianskej spoločnosti pri zhromažďovaní a analýze informácií – vrátane informácií o trestnom čine agresie a trestných činoch spáchaných súkromnými vojenskými aktérmi – a na ich spoluprácu s vnútroštátnymi súdnymi orgánmi.

Pokiaľ ide o úsilie o zriadenie tribunálu na stíhanie trestného činu agresie, touto otázkou sa zaoberá Rada prostredníctvom pracovnej skupiny pre medzinárodné právo verejné (COJUR), ktorá o tejto otázke rokovala 6. októbra. Na medzinárodnej úrovni je fórom, na ktorom prebiehajú diskusie, hlavná skupina (Core Group), ktorá je skupinou podobne zmýšľajúcich štátov. Na poslednom zasadnutí hlavnej skupiny, ktoré sa konalo 16. novembra v Berlíne, sa zúčastnilo 40 štátov. Ďalšie zasadnutie hlavnej skupiny sa bude konať v januári 2024.

Register škôd pre Ukrajinu bude slúžiť ako záznam nárokov a dôkazov o škode, strate alebo ujme spôsobenej medzinárodne protiprávnymi činmi Ruskej federácie na Ukrajinu alebo proti nej. Tretie zasadnutie konferencie účastníkov sa konalo 16. novembra v Štrasburgu. Zvolení na ňom boli siedmi členov rady registra, prijal sa ročný rozpočet na rok 2024 a predbežný rozpočet na rok 2025 a dohodla sa osvetová stratégia na rozšírenie členstva registra na tretie krajiny. Rada je jedným z hlavných orgánov registra a má zásadný význam, pokiaľ ide o začatie hlavnej práce registra, konkrétne navrhovanie pravidiel a postupov, ktorými sa riadi práca registra, a konečné určenie oprávnených nárokov, ktoré možno zaznamenať v registri. Register sa v prvom rade zameria aj na rozvoj svojej digitálnej platformy. Cieľom je začať jeho hlavné operácie – prijímanie nárokov – v prvom štvrtroku 2024.

Predsedníctvo prisúdilo vysokú prioritu dosiahnutiu pokroku v súvislosti s dvoma predloženými legislatívnymi nástrojmi v oblasti justície, ktoré súvisia s účinnosťou reštriktívnych opatrení EÚ.

Prvým nástrojom je návrh smernice o porušení reštriktívnych opatrení, v ktorom sa stanovujú minimálne pravidlá týkajúce sa vymedzenia trestných činov a druhov a výšky sankcií. Druhý trialóg sa v súvislosti s týmto návrhom uskutočnil 26. septembra. Cieľom oboch spoluzákonodarcov je dosiahnuť úplnú dohodu počas španielskeho predsedníctva. Tretí a možno záverečný trialóg je naplánovaný na 30. novembra.

Druhým nástrojom je návrh smernice o vymáhaní majetku a konfiškácii, ktorou sa rozšíria možnosti konfiškácie vrátane „nevysvetleného majetku“ a posilnia sa opatrenia vnútroštátnych úradov pre vymáhanie majetku. Bude sa uplatňovať okrem iného na trestné činy, na ktoré sa vzťahuje smernica o porušení reštriktívnych opatrení. Cieľom oboch spoluzákonodarcov je dosiahnuť úplnú dohodu počas španielskeho predsedníctva. Práca pokračovala na technickej úrovni po druhom trialógu, ktorý sa uskutočnil 3. októbra. Tretí a možno záverečný trialóg je naplánovaný na 12. decembra.